

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4594/2565

อัยการสูงสุดโจทก์ นาง ล.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 148, ป.อ. มาตรา 157, ป.อ. มาตรา 56, ป.อ. มาตรา 29, ป.อ. มาตรา 30, ป.วิ.พ. มาตรา 225, พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 43, ป.วิ.อ. มาตรา 192

ย่อ / หลักกฎหมาย

ป.อ. มาตรา 148 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น..." นั้น การช่มชู้ใจหรือจงใจต้องเป็นการกระทำความผิดต่อบุคคลอื่นมิใช่ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน เมื่อ ๘. เป็นผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการช่มชู้ใจหรือจงใจบุคคลอื่น เพื่อให้มอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าว

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148, 157 จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 (เดิม) ลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 20,000 บาท พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำนวนเงินที่จำเลยทุจริตไม่มาก จำเลยไม่มีประวัติว่าเคยกระทำความผิดมาก่อนและจำเลยถูกให้ออกจากราชการซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย ผลร้ายดังกล่าวเพียงพอกับความผิดของจำเลยแล้ว จึงให้รอการลงโทษจำคุกจำเลยไว้มีกำหนด 2 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ข้อหาอื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบพิพากษายืน โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ต่อมาเดือนตุลาคม 2552 องค์การบริหารส่วนตำบล ท. ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ท. ในปีงบประมาณ 2550 ขณะที่เทศบาลตำบล ท. ยังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) โดยนายวัชรพล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัดสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ท. เป็นผู้เสนอโครงการ จำเลยเป็นผู้เห็นชอบโครงการ และนายอานนท์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ในขณะนั้นเป็นผู้อนุมัติโครงการ กำหนดการอบรมระหว่างวันที่ 27 ถึง 31 สิงหาคม 2550 ณ กรมทหารราบที่ 7 มีผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นสมาชิก อปพร. ตำบล ท. จำนวน 13 หมู่บ้าน รวม 80 คน โดยใช้เงินนอกงบประมาณ คือเงินสะสมและเงินงบประมาณในหมวดค่าตอบแทนใช้สอยรวมจำนวน 406,000 บาท เป็นค่าดำเนินการในโครงการดังกล่าว ได้แก่ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าอุปกรณ์ดับเพลิง ค่ากระโดดหอ ค่าชุด ค่าอาหารว่าง ค่าเครื่องเสียง ค่าเครื่องเขียน ค่าคู่มือ ค่าใบประกาศ ค่าน้ำมัน ค่าจ้างเหมาทำป้าย ค่าดอกไม้ และค่ารถรับส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมในวันที่ 27 สิงหาคม 2550 จากองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ไปยังกรมทหารราบที่ 7 เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมเฉพาะขาไป ในวันที่ 29 สิงหาคม 2550 จากกรมทหารราบที่ 7 ไปอ่างเก็บน้ำห้วยตึงเฒ่าเพื่อกระโดดหอสูงทดสอบกำลังใจ ทั้งขาไปและขากลับ และในวันที่ 31

สิงหาคม 2550 จากกรมทหารราบที่ 7 กลับองค์การบริหารส่วนตำบล ท. เฉพาะขาไปด้วยจำนวน 2 คัน คันละ 8,000 บาท รวมเป็นเงิน 16,000 บาท ตามบันทึกข้อความขออนุมัติดำเนินโครงการและประมาณค่าใช้จ่าย ต่อมา มีการฝึกอบรมตามกำหนดวันเวลาดังกล่าว ในส่วนของการเช่ารถรับส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ท. โดยนายอานนท์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ทำบันทึกตกลงจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. โดยนางสาวธิดารัตน์ หุ่นส่วนผู้จัดการ และมีคำสั่งแต่งตั้งนายวัชรพล นางสาวพรณี นักพัฒนาชุมชน และนางสาวพิทยาภรณ์ นักวิชาการประชาสัมพันธ์ เป็นคณะกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง ตามคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ที่ 333/2550 ต่อมา มีการเบิกค่ารถดังกล่าวจำนวน 15,840 บาท (หักภาษี 160 บาท) ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ซึ่งเป็นผู้รับจ้างไป ตามฎีกาเบิกเงินนอกงบประมาณรายจ่าย ต่อมาวันที่ 16 มิถุนายน 2552 มีผู้ร้องเรียนนายอานนท์และจำเลยต่อคณะกรรมการป.ป.ช. ว่าทุจริตเงินค่าจ้างรถดังกล่าวมีการนำซื้อห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. มาเป็นผู้รับจ้าง แต่ในความเป็นจริงได้รับความอนุเคราะห์รถรับส่งจากกรมทหารราบที่ 7 ตามหนังสือร้องเรียนคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งพนักงานไต่สวนข้อเท็จจริง แล้วมีมติเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2550 ว่าจากการไต่สวนไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จะฟังได้ว่า นายอานนท์กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ส่วนจำเลยมีมูลความผิดตามข้อกล่าวหา จำเลยจึงถูกดำเนินคดีเป็นคดีนี้ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของโจทก์ที่ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 ด้วยนั้น เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ขัดแย้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 43 ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ชอบหรือไม่ เห็นว่า ข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 นั้น โจทก์กล่าวอ้างข้อเท็จจริงมาในคำฟ้องว่า จำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจ นางสาวธิดารัตน์ หุ่นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ท. ต้องการจ้างรถโดยสารขนาด 40 ที่นั่ง เพื่อใช้ในโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 1 คัน ราคา 8,000 บาท แต่ขอให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ท. ว่ามีการจ้างรถโดยสารขนาดดังกล่าวจำนวน 2 คัน รวมเป็นเงิน 16,000 บาท โดยให้ทำหลักฐานการส่งมอบพร้อมทั้งออกใบเสร็จรับเงินเป็นการจ้างรถโดยสารขนาดดังกล่าวจำนวน 2 คัน แล้วให้นำเงินค่าจ้างส่วนต่างที่เบิกมาจำนวน 8,000 บาท มามอบให้จำเลย นางสาวธิดารัตน์ตกลงตามที่จำเลยเสนอเข้าทำสัญญาจ้าง ทำเอกสารส่งมอบงานและออกใบเสร็จรับเงินค่าจ้างเป็นการจ้างรถโดยสารจำนวน 2 คัน ราคา 16,000 บาท แล้วนำเงินส่วนต่างไปมอบให้แก่จำเลยตามที่จำเลยเรียกร้อง การกระทำของจำเลยจึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ แต่ศาลชั้นต้นพิเคราะห์พยานหลักฐานของโจทก์ประกอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) แล้ว วินิจฉัยว่า ไม่มีการจ้างรถโดยสารมารับส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) แต่จำเลยดำเนินการให้ปรากฏหลักฐานว่ามีการจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. นำรถโดยสารมารับส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 4 คัน แล้วเบิกเงินค่าจ้างจำนวน 16,000 บาท ไปเป็นประโยชน์ของจำเลยกับพวก โดยนางสาวธิดารัตน์มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนดังกล่าว แม้แตกต่างจากที่โจทก์ฟ้อง แต่จำเลยไม่หลงต่อสู้เพราะจำเลยต่อสู้ว่าไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้องโจทก์ ดังนั้น จะมีรถหรือไม่ หรือมีกี่คันก็เป็นความผิดทั้งสิ้น ข้อแตกต่างดังกล่าวจึงมิใช่

สาระสำคัญ ศาลลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคสอง การที่จำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งแสวงหาประโยชน์ จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 แต่การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจู่โจมใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 ตามฟ้องโจทก์ เพราะการที่จะเป็นความผิดฐานนี้ ผู้ถูกข่มขืนใจหรือจู่โจมใจต้องมีใช้ผู้ร่วมกระทำความผิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานด้วย จากเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยดังกล่าว ศาลชั้นต้นมีได้รับฟังข้อเท็จจริงตามที่โจทก์กล่าวอ้างมาในคำฟ้องและนำพยานเข้าไต่สวนในชั้นการพิจารณาของศาลว่าจำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบข่มขืนใจหรือจู่โจมใจนางสาวธิดารัตน์ ให้ทำเอกสารหรือหลักฐานการรับจ้างรถโดยสาร 2 คัน มาส่งมอบแล้วนำหลักฐานนั้นมาทำการเบิกเงินได้รับส่วนต่าง แล้วนำเงินส่วนต่างมามอบให้แต่อย่างใด แต่รับฟังได้ว่า จำเลยได้ร่วมกับนางสาวธิดารัตน์ดำเนินการให้ปรากฏหลักฐานว่ามีการจ้างจ้างหุ้นส่วนจำกัด พ. นารถโดยสารมารับส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 4 เที้ยว แล้วเบิกเงินค่าจ้างจำนวน 16,000 บาท ไปเป็นประโยชน์ของจำเลยกับพวก จึงไม่มีการข่มขืนใจหรือจู่โจมใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น เนื่องจากนางสาวธิดารัตน์มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดกับจำเลย การกระทำของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงแตกต่างไปจากที่โจทก์ฟ้องและนำพยานเข้าไต่สวนในชั้นพิจารณาของศาล แม้โจทก์มิได้อุทธรณ์โต้แย้งว่า ศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องอย่างไรที่ถูกควรเป็นอย่างไร แต่กลับอุทธรณ์ว่า ข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยดังกล่าวเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 แล้ว เพราะผู้ถูกข่มขืนใจไม่จำเป็นว่าจะต้องมีส่วนร่วมกระทำความผิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิดด้วยหรือไม่ อุทธรณ์ของโจทก์เพียงแต่โต้แย้งข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟังมา แต่อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายว่า ข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้นรับฟังมานั้น การกระทำของจำเลยก็ยังคงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 อยู่แน่นอน จึงเป็นอุทธรณ์ที่ขัดแย้ง ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของโจทก์เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ขัดแย้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 43 ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์การรับฟังพยานหลักฐานของศาลชั้นต้น ข้อเท็จจริงจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายตามฎีกาของโจทก์ไปเสียทีเดียว เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจู่โจมใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น..." นั้น การข่มขืนใจหรือจู่โจมใจต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นมิใช่ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน เมื่อนางสาวธิดารัตน์เป็นผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการข่มขืนใจหรือจู่โจมใจบุคคลอื่นเพื่อให้มอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวส่วนที่โจทก์ฎีกาขอให้ไม่รอกการลงโทษ นั้น เห็นว่า ศาลชั้นต้นวินิจฉัยให้เหตุผลเหมาะสมสมควรแก่พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ฎีกาของโจทก์ในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์ · ศุภมิตร บุญประสงค์ · ศิริชัย คุณจักร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th ·
<https://thaideka.online/deka/4594/2565>